

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kała (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Antoni Bojańczyk

SSN Paweł Kołodziejcki

Protokolant Agnieszka Niewiadomska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Janusza Wójcika,
w sprawie [...] J.B. oskarżonego o czyn z art. 231 § 2 k.k. i in.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 19 maja 2023 r.,
apelacji, wniesionych w stosunku do oskarżonego
przez prokuratora na niekorzyść i obrońcę
od wyroku Wojkowego Sądu Okręgowego w Poznaniu
z dnia 1 grudnia 2022 r., sygn. akt So. 3/22,

1. utrzymuje zaskarżony wyrok w mocy;

2. wymierza oskarżonemu 1000 (tysiąc) zł tytułem opłaty za postępowanie odwoławcze oraz obciąża go wydatkami tego postępowania w części na niego przypadającej, zaś wydatkami postępowania odwoławczego, w zakresie związanym z apelacją wywiedzioną przez prokuratora, obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

[...] J.B. został oskarżony o to, że:

1. w okresie od dnia 16 marca 2020 r. do dnia 16 października 2020 r. w G., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru,

pełniąc zawodową służbę wojskową na stanowisku Szefa Logistyki [...] w G., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i osobistej oraz działając na szkodę interesu publicznego, przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że wielokrotnie polecił podległym pracownikom i żołnierzom organizację podróży służbowych pojazdów [...] WOG: I. o nr rej. [...], O. o nr rej. [...] oraz V.o nr rej. [...] do magazynów [...] Regionalnej Bazy Logistycznej w W. lub [...] Bazy [...] w M., bez podstawy faktycznej oraz z naruszeniem zakresu obowiązków Szefa Logistyki określonych w pkt 2 ppkt 3 i 12 Rozkazu Nr [...] Komendanta [...] Regionalnej Bazy Logistycznej z dnia 01.12.2017 r., podczas to których podróży służbowych pod pozorem konieczności odbioru technicznych środków materiałowych, realizowanych wbrew zasadom racjonalności i efektywności wykorzystywania środków transportowych, w rzeczywistości zapewniał sobie przejazdy z miejsca pełnienia służby w G. do miejsca zamieszkania w N. D. M. lub do innych wskazanych przez siebie miejsc w W., a następnie powroty do miejsca pełnienia służby w G., czym samowolnie użył wyżej opisanych wojskowych pojazdów mechanicznych w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w wyniku czego doprowadził do realizacji bez uzasadnienia ekonomicznego przejazdów na łącznej trasie 12.965 km, których koszt [...] Wojskowego Oddziału Gospodarczego w G. wyniósł 64.621,16 zł, tj. o przestępstwo z art. 231 § 2 k.k. w zb. z art. 362 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k.;

2. w okresie od dnia 7 kwietnia 2020 r. do dnia 30 czerwca 2020 r. w G. działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru oraz w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził Skarb Państwa reprezentowany przez Komendanta [...] Wojskowego Oddziału Gospodarczego w G., będącego płatnikiem uposażenia żołnierzy [...] WOG-u do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, poprzez wprowadzenie w błąd we wnioskach złożonych w dniach: 7 kwietnia 2020r., 28 maja 2020r. oraz 30 czerwca 2020r., co do okoliczności dotyczących przejazdów odbywanych raz w miesiącu do miejsca zamieszkiwania członków rodziny i z powrotem, w wyniku czego uzyskał nienależne świadczenie pieniężne w kwocie 256 zł, przy czym czyn ten stanowi wypadek mniejszej wagi, tj. o przestępstwo z art. 286 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 1 grudnia 2022 r., sygn. akt So 3/22, Wojskowy Sąd Okręgowy w Poznaniu [...] J.B. uznał za winnego popełnienia:

1. tego, że w okresie od dnia 16 marca 2020 r. do dnia 16 października 2020 r. w G., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, pełniąc zawodową służbę wojskową na stanowisku Szefa Logistyki [...] Wojskowego Oddziału Gospodarczego w G., działając na szkodę interesu publicznego, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i osobistej, przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że wielokrotnie bez uprzedniego uzyskania zgody Komendanta [...] Wojskowego Oddziału Gospodarczego w G., nieodpłatnie korzystał, dla zaspokojenia własnych potrzeb, z samochodów służbowych [...] WOG: I. o nr rej. [...], O.o nr rej. [...] oraz V. o nr rej. [...], podczas realizacji prawidłowych przejazdów służbowych do lub z magazynów [...] Regionalnej Bazy Logistycznej w W. lub [...] Bazy [...] w M., zapewniając sobie w ten sposób przejazdy z miejsca pełnienia służby w G. do miejsca zamieszkania w N.D.M. lub do innych wskazanych przez siebie miejsc w W., a następnie powroty do miejsca pełnienia służby w G., czym naruszył zasady użytkowania tych pojazdów określone w pkt. 2 ppkt. 10), pkt. 3 ppkt. 3) i w pkt. 4 ppkt. 2) lit. a) w zw. pkt. 8 ppkt. 1) Decyzji Nr 230/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 30 czerwca 2010 r. w *sprawie użytkowania w resorcie obrony narodowej pojazdów grupy eksploatacyjnej* (Dz. Urz.MON.2010.13.164), tj. popełnienia przestępstwa określonego w art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k.;

2. tego, że w okresie od dnia 7 kwietnia 2020 r. do dnia 30 czerwca 2020 r. w G. działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru oraz w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził Skarb Państwa reprezentowany przez Komendanta [...] Wojskowego Oddziału Gospodarczego w G., będącego płatnikiem uposażenia żołnierzy [...] WOG-u do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, poprzez wprowadzenie w błąd we wnioskach złożonych w dniach: 7 kwietnia 2020 r. oraz 30 czerwca 2020 r., co do okoliczności dotyczących przejazdów odbywanych raz w miesiącu do miejsca zamieszkania członków rodziny i z powrotem, w wyniku czego uzyskał nienależne świadczenie pieniężne w łącznej kwocie 128 zł, przy czym czyn ten stanowi wypadek mniejszej wagi, tj. popełnienia przestępstwa określonego w art. 286 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k.

i za to skazał go:

1. za czyn przypisany w pkt. 1:
 1. z mocy art. 231 § 2 k.k., przy zastosowaniu art. 60 § 2 i § 6 pkt 3 k.k. na karę grzywny w liczbie 200 (dwieście) stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 40 (czterdzieści) złotych;
 2. z mocy art. 43b k.k. orzekł środek karny w postaci podania wyroku do publicznej wiadomości, poprzez odczytanie jego sentencji, na zbiórce kadry żołnierzy i pracowników [...] Wojskowego Oddziału Gospodarczego w G.;
3. za czyn przypisany w pkt. 2:
 1. z mocy art. 286 § 3 k.k. na karę grzywny w liczbie 100 (sto) stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 40 (czterdzieści) złotych;
 2. z mocy art. 43b k.k. orzekł środek karny w postaci podania wyroku do publicznej wiadomości, poprzez odczytanie jego sentencji, na zbiórce kadry żołnierzy i pracowników [...] Wojskowego Oddziału Gospodarczego w G.;
 3. na podstawie art. 85 § 1 k.k. w zw. z art. 86 § 1 i 2 k.k. w miejsce wymierzonych z osobna za poszczególne przestępstwa kar jednostkowych grzywny orzekł

karę łączną grzywny w liczbie 250 (dwieście pięćdziesiąt) stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 40 (czterdzieści) złotych.

Wyrok zawiera również rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu.

Od powyższego wyroku apelacje wywiedli prokurator i obrońca oskarżonego.

Prokurator zaskarżył wyrok w części rozstrzygnięcia dotyczącego przestępstwa określonego w art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., w tym niezastosowania wobec oskarżonego w zakresie czynu zarzucanego oskarżonemu w pkt I aktu oskarżenia środka kompensacyjnego obowiązku naprawienia szkody, na podstawie art. 427 § 1 i 2 k.p.k. i art. 438 pkt 3 i 4 k.p.k., zarzucając mu:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku w zaskarżonej części, który miał wpływ na treść tego orzeczenia, polegający na błędnym przyjęciu, wbrew zgromadzonemu materiałowi dowodowemu, że [...] J.B. nieodpłatnie korzystał, dla zaspokojenia własnych potrzeb, z samochodów służbowych [...] WOG: I. o nr rej. [...], O. o nr rej. [...] oraz V. o nr rej. [...], podczas realizacji prawidłowych przejazdów służbowych do lub z magazynów [...] Regionalnej Bazy Logistycznej w W. lub [...] Bazy [...] w M., zapewniając sobie w ten sposób przejazdy z miejsca pełnienia służby w G. do miejsca zamieszkania w N. D. M. lub do innych wskazanych przez siebie miejsc w W., a następnie powroty do miejsca pełnienia służby w G., czym zdaniem Sądu jedynie naruszył zasady użytkowania tych pojazdów określone w pkt. 2 ppkt. 10), pkt. 3 ppkt. 3) i w pkt. 4 ppkt 2) lit. a) w zw. pkt. 8 ppkt. 1) Decyzji Nr 230/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 30 czerwca 2010r. w sprawie użytkowania w resorcie obrony narodowej pojazdów grupy eksploatacyjnej (Dz. Urz. MON.2010.13.164) i w konsekwencji uznania przez Sąd za winnego popełnienia przestępstwa określonego w art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., podczas, gdy z prawidłowo poczynionych ustaleń faktycznych na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że oskarżony dopuścił się jednego, rozciągniętego w czasie, zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu wyczerpującego znamiona określone w dwóch przepisach ustawy karnej, a to art. 231 § 2 k.k. i art. 362 § 1 k.k., a zachowanie oskarżonego polegało na przekroczeniu w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i osobistej uprawnień poprzez polecenie organizacji podróży pojazdów [...] WOG w G. bez podstawy faktycznej

oraz wbrew zasadom racjonalnego i efektywnego wykorzystywania środków transportowych, w celu zapewnienia sobie niepłatnego transportu, czym jednocześnie samowolnie użył wojskowych pojazdów mechanicznych, doprowadzając do realizacji bez uzasadnienia ekonomicznego przejazdów na łącznej trasie 12.965 km, których koszt [...] WOG w G. wyniósł 64.621,16 zł;

2. niesłuszne niezastosowanie wobec oskarżonego w zakresie czynu zarzucanego oskarżonemu w pkt I aktu oskarżenia środka kompensacyjnego obowiązku naprawienia szkody w wysokości 64.621,16 zł na rzecz [...] WOG w G..

Podnosząc powyższe zarzuty, na podstawie art. 427 § 1 k.p.k. w zw. z art. 437 § 1 i 2 k.p.k., skarżący wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego orzeczenia i skazanie oskarżonego za popełnienie przestępstwa zakwalifikowanego z art. 231 § 2 k.k. w zb. z art. 362 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., a polegającego na tym, że w okresie od dnia 16 marca 2020 r. do dnia 16 października 2020 r. w G., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, pełniąc zawodową służbę wojskową na stanowisku Szefa Logistyki [...] Wojskowego Oddziału Gospodarczego w G., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i osobistej oraz działając na szkodę interesu publicznego, przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że wielokrotnie polecił podległym pracownikom i żołnierzom organizację podróży służbowych pojazdów [...] WOG: I. o nr rej. [...], O. o nr rej. [...] oraz V. o nr rej. [...] do magazynów [...] Regionalnej Bazy Logistycznej w W. lub [...] Bazy [...] w M. bez podstawy faktycznej oraz z naruszeniem zakresu obowiązków Szefa Logistyki określonych w pkt 2 ppkt 3 i 12 Rozkazu Nr [...] Komendanta [...] Regionalnej Bazy Logistycznej z dnia 01.12.2017 r., podczas to których podróży służbowych pod pozorem konieczności odbioru technicznych środków materiałowych, realizowanych wbrew zasadom racjonalności i efektywności wykorzystywania środków transportowych, w rzeczywistości zapewniał sobie przejazdy z miejsca pełnienia służby w G. do miejsca zamieszkania w N.D.M. lub do innych wskazanych przez siebie miejsc w W., a następnie powroty do miejsca pełnienia służby w G., czym samowolnie użył wyżej opisanych wojskowych pojazdów mechanicznych w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w wyniku

czego doprowadził do realizacji bez uzasadnienia ekonomicznego przejazdów na łącznej trasie 12.965 km, których koszt [...] Wojskowego Oddziału Gospodarczego w G. wyniósł 64.621,16 zł,

2. wymierzenie [...] J. B. za przypisane przestępstwo z art. 231 § 2 k.k. w zb. z art. 362 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. obok orzeczonej kary grzywny 200 stawek dziennych, w wysokości jednej stawki 40 zł oraz środka karnego w postaci podania wyroku do publicznej wiadomości, poprzez odczytanie jego sentencji, na zbiórce kadry żołnierzy i pracowników [...] Wojskowego Oddziału Gospodarczego w G., dodatkowo na podstawie art. 46 § 1 k.k. środka kompensacyjnego w postaci obowiązku naprawienia szkody w całości poprzez zapłatę kwoty 64.621,16 zł na rzecz [...] WOG w G..

Obrońca oskarżonego zaskarżył wyrok w całości, zarzucając mu:

1. na podstawie art. 438 pkt 1 k.p.k.:
 1. naruszenie art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., poprzez błędną interpretację, prowadzącą do uznania, iż:
 1. oskarżony działając na szkodę interesu publicznego, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i osobistej, przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że wielokrotnie bez uprzedniego uzyskania zgody Komendanta [...] Wojskowego Oddziału Gospodarczego w G., nieodpłatnie korzystał, dla zaspokojenia własnych potrzeb, z samochodów służbowych [...] WOG;
 2. oskarżony naruszył zasady użytkowania tych pojazdów określone w pkt. 2 ppkt. 10), pkt. 3 ppkt. 3) i w pkt. 4 ppkt 2) lit. a) w zw. pkt. 8 ppkt. 1) Decyzji Nr 230/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 30 czerwca 2013r. w sprawie użytkowania w resorcie obrony narodowej pojazdów grupy eksploatacyjnej;
 3. naruszenie art. 1 § 2 k.k. w zw. z art. 115 § 2 k.k., poprzez błędną interpretację, prowadzącą do uznania, iż szkodliwość społeczna zarzucanych oskarżonemu czynów, objętych wyrokiem, nie jest znikoma, a tym samym stanowią przestępstwo;
4. na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k. zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:
 1. obrazę art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k. poprzez nieumorzenie postępowania w sprawie pomimo, iż zarzucone oskarżonemu czyny nie stanowią czynu zabronionego, gdyż ich społeczna szkodliwość jest znikoma

2. obrazę art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k. poprzez dowolną w miejsce swobodnej ocenę dowodów, sprzeczną z zasadami prawidłowego rozumowania i doświadczenia życiowego poprzez:
 1. nieuprawnione uznanie, iż zarzut popełnienia przez oskarżonego przestępstwa z art. 286 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. został dostatecznie uprawdopodobniony w sytuacji, gdy brak ku temu miarodajnych przesłanek w świetle całokształtu materiału poznawczego niniejszej sprawy, a także twierdzenie takie nie znajduje potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym, co w konsekwencji doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych polegającego na nieuprawnionym przyjęciu, iż oskarżony popełnił czyn objęty aktem oskarżenia;
 2. obrazę art. 5 § 2 k.p.k. poprzez jego niezastosowanie i rozstrzygnięcie niedających się usunąć wątpliwości na niekorzyść oskarżonego, a zwłaszcza uznanie przez Sąd, iż Oskarżony w okresie od dnia 7 kwietnia 2020 r. do dnia 30 czerwca 2020 r. w G. działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru oraz w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził Skarb Państwa reprezentowany przez Komendanta [...] Wojskowego Oddziału Gospodarczego w G., będącego płatnikiem uposażenia żołnierzy [...] WOG-u do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, poprzez wprowadzenie w błąd we wnioskach złożonych w dniach: 31 marca 2020 r. oraz 30 czerwca 2020r., co do okoliczności dotyczących przejazdów odbywanych raz w miesiącu do miejsca zamieszkania członków rodziny i z powrotem, w wyniku czego uzyskał nienależne świadczenie pieniężne w łącznej kwocie 128 zł;
 3. obrazę art. 424 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez brak wskazania w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przyczyn odmowy wiarygodności dowodom z wyjaśnień oskarżonego, w zakresie jego twierdzeń, iż jego zamiarem nigdy nie było doprowadzenie Skarbu Państwa reprezentowanego przez Komendanta [...] Wojskowego Oddziału Gospodarczego w G., będącego płatnikiem uposażenia żołnierzy [...] WOG-u do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, poprzez wprowadzenie w błąd we wnioskach złożonych w dniach: 31 marca

2020 r. oraz 30 czerwca 2020 r., co do okoliczności dotyczących przejazdów odbywanych raz w miesiącu do miejsca zamieszkania członków rodziny i z powrotem, w wyniku czego uzyskał nienależne świadczenie pieniężne w łącznej kwocie 128 zł.

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący wniósł „o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzuconego mu czynu”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Apelacje okazały się bezzasadne.

Przed przywołaniem argumentów, które przesądziły o tym, że Sąd Najwyższy uznał, iż wyżej opisane środki zaskarżenia okazały się nietrafne, należy kilka słów poświęcić formie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego. Organ *ad quem* doszedł bowiem do przekonania, że w zaistniałych w tej sprawie okolicznościach właściwe było odstępianie od sporządzenia pisemnych motywów orzeczenia na urzędowym formularzu. Wzajemne powiązanie podniesionych w środkach odwoławczych zarzutów sprawiło bowiem, że celowe stało się – mając na uwadze potrzebę zagwarantowania jasności przekazu oraz realizacji standardów rzetelnego procesu - odniesienie się do nich w jednym, całościowym wywodzie, a nie omawianie każdego zarzutu odrębnie w ramach osobnych rubryk. Ta druga opcja zaburzałaby ciągłość narracji i wiązałaby się z koniecznością dokonywania licznych powtórzeń, co utrudniłoby lekturę pisemnych motywów wyroku sądu odwoławczego, nie pozostając bez ujemnego wpływu na zrozumiałość zawartego w nich przekazu.

Odnosząc się do zarzutu 1 podniesionego w apelacji prokuratora stwierdzić należy, iż jest on zdecydowanie chybiony. Samodzielny zarzut błędu w ustaleniach faktycznych można postawić wszak tylko wtedy, gdy sąd prawidłowo ujawnił dowody stanowiące podstawę orzeczenia, a także dokonał trafnej ich oceny. Jeśli natomiast skarżący uważa, że błąd w ustaleniach faktycznych jest konsekwencją wadliwej oceny materiału dowodowego, powinien podnieść zarzut obrazy prawa procesowego, którego konsekwencją był błąd w ustaleniach faktycznych. Wówczas jednak odwołujący się, dla skutecznego postawienia owego zarzutu, powinien wskazać konkretne przepisy dotyczące postępowania dowodowego, które w jego ocenie sąd miał naruszyć i jednoznacznie wskazać na czym to naruszenie polegało. Należy również przypomnieć, że zarówno wykazywanie błędu w ustaleniach faktycznych, jak

i negowanie trafności dokonanej przez sąd oceny materiału dowodowego, nie może sprowadzać się do prostej polemiki z ustaleniami sądu, czy też twierdzeniami dotyczącymi kwestii przyznania bądź odmowy przyznania waloru wiarygodności poszczególnym środkom dowodowym, ale musi polegać na wskazaniu konkretnych uchybień w rozumowaniu i procedowaniu sądu *meriti*. W przedmiotowej sprawie zaś, skarżący mimo tego, że – co wynika z samej treści apelacji, jak i porównania zawartej w niej argumentacji z uzasadnieniem zaskarżonego wyroku - przede wszystkim kwestionuje ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, nie przywołuje konkretnych przepisów prawa procesowego, które organ pierwszej instancji miał naruszyć przy jej dokonywaniu, nie mówiąc już o dokładnym wskazywaniu na czym te naruszenia polegały.

Zarzut podniesiony w punkcie 2 apelacji prokuratora jest zaś bezzasadny już z tego powodu, że sąd pierwszej instancji stanowczo skonstatował, że nie sposób przyjąć, iż czynem przypisanym w punkcie 1 części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku oskarżony wyrządził szkodę majątkową. I wbrew temu, co wskazuje prokurator, u podstaw tej konstatacji nie leżało jedynie przekonanie, że wysokości owej szkody majątkowej nie sposób precyzyjnie ustalić, ale nade wszystko to, że w ocenie organu *a quo* odpowiedzialność za nią powinien ponosić dysponent pojazdu (s. 15 uzasadnienia wyroku sądu pierwszej instancji). Tego ustalenia natomiast, na skutek wadliwości, jakimi był dotknięty zarówno zarzut podniesiony w punkcie 1 apelacji, jak i towarzysząca mu argumentacja, skarżącemu nie udało się podważyć. Skoro zaś sąd ustalił, że nie ma podstaw do przypisania oskarżonemu wyrządzenia szkody majątkowej, oczywiste jest, że nie mógł orzec wobec niego obowiązku jej naprawienia na podstawie art. 46 § 1 k.k.

Odnosząc się do apelacji obrońcy należy stwierdzić, że zarzut podniesiony w punkcie 1a tego środka odwoławczego tylko z pozoru jest zarzutem obrazy prawa materialnego. Z uzasadnienia apelacji wynika bowiem, że podnosząc go skarżący tak naprawdę próbuje podważyć poczynione przez sąd I instancji ustalenia faktyczne. Co więcej, wywody w tym zakresie mają charakter wybitnie polemiczny, gdyż w istocie sprowadzają się do prostego przeciwstawienia ocenom i ustaleniom sądu, własnej oceny zaistniałych zdarzeń, co w żaden sposób nie może być uznane za wystarczające. Argumentacja wskazująca zaś, że obecność oskarżonego podczas

przejazdów, o których mowa w zarzutach, była wręcz korzystna dla interesu publicznego, jest absolutnie dowolna i nie wytrzymuje krytyki. Skarżący zdaje się bowiem zapominać, że oskarżony, który nie miał nawet prawa przebywać w pojazdach w czasie realizowania ww. podróży (jego obecność nie była odnotowywana w dokumentacji wyjazdu pojazdu), tym bardziej nie miał prawa kierowania nimi. Nie sposób również twierdzić, by obecność oficera, który sam nie przestrzega obowiązujących go przepisów, skłaniała realizującego przejazd do przestrzegania prawa i prowadzenia pojazdu w bezpieczniejszy sposób. Świadomość, że osoba, która winna być autorytetem, dopuszcza się bezprawnych zachowań, nie tylko nie skłania bowiem do podporządkowywania się wydawanym przez nią poleceniom, ale z reguły prowadzi do dawania sobie samemu większego przyzwolenia do podejmowania własnych, naruszających prawo, zachowań. W świetle powyższego nie może budzić wątpliwości trafność konstatacji sądu pierwszej instancji, że oskarżony zachowaniem, przypisanym mu w punkcie 1 wyroku sądu *meriti*, działał na szkodę interesu publicznego. Szkoda w rozumieniu komentowanego przepisu to wszak, zgodnie z utrwalonym w doktrynie i judykaturze poglądem, nie tylko szkoda materialna, lecz także szkoda niemajątkowa, np. moralna (zob. A. Barczak-Oplustil, M. Iwański [w:] *Kodeks karny. Część szczególna. Tom II. Część II. Komentarz do art. art. 212-277d*, red. W. Wróbel, A. Zoll, Warszawa 2017, komentarz do art. 231, teza 15 i powołany tam wyrok Sądu Najwyższego).

Z ustaleń sądu pierwszej instancji w żaden sposób nie można również wyczytać, by zachowanie oskarżonego stanowiło, jak to wskazuje obrońca, „grzecznościowe skorzystanie z możliwości transportowej, zaoferowanej obok oraz przy okazji realizacji zadania służbowego”.

Zarzuty podniesione w punktach 1b i 2a apelacji obrońcy są zaś chybione przede wszystkim z tego powodu, że skarżący zdaje się nie pamiętać, iż ocena stopnia społecznej szkodliwości czynu jest wypadkową oceny wszystkich relewantnych w danej sprawie kwantyfikatorów społecznej szkodliwości czynu, wymienionych w art. 115 § 2 k.k., a nie jedynie wybranych z nich. Tym samym zarówno eksponowany przez skarżącego fakt „niewyrządzenia szkody”, jak i przekonanie, że oskarżony i tak „uzyskałby zgodę na przejazdy” nie może przesądzać o znikomym stopniu społecznej szkodliwości czynu przypisanego w

punkcie 1 wyroku sądu *a quo*. Odnosząc się natomiast do argumentów dotyczących oceny stopnia społecznej szkodliwości czynu przypisanego oskarżonemu w punkcie 2 wyroku sądu *meriti*, należy stwierdzić, że sprowadzają się one do polemiki z ustaleniami sądu pierwszej instancji. Organ pierwszej instancji nie przyjął wszak, by duki „zostały wypełnione przez oskarżonego omyłkowo”. Takie ustalenie wykluczałoby wszak możliwość przypisania oskarżonemu przestępstwa oszustwa.

Zarzuty podniesione w punktach 2b i c apelacji obrońcy wykluczają się wzajemnie. Zarzut naruszenia art. 5 § 2 k.p.k. nie może być wszak stawiany łącznie z obrazą art. 7 k.p.k. Naruszenie zasady *in dubio pro reo* możliwe jest bowiem jedynie wtedy, gdy sąd w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe oraz zgodnie z art. 7 k.p.k. ocenił zgromadzone dowody, a pomimo tego z dowodów uznanych za wiarygodne nadal wynikają co najmniej dwie równoprawne wersje faktyczne i organ procesowy rozstrzyga niedające się usunąć wątpliwości, niezgodnie z kierunkiem określonym w przepisie art. 5 § 2 k.p.k.

Sąd pierwszej instancji nie popełnił również błędu wskazując, w opisie czynu przypisanego oskarżonemu w punkcie 2 zaskarżonego wyroku, jako łączną kwotę nienależnie uzyskanego przez oskarżonego świadczenia pieniężnego kwotę 128 zł. Suma ta odpowiada bowiem wysokości świadczenia przyznanego oskarżonemu z tytułu zryczałtowanego zwrotu kosztów przejazdu w kwocie brutto. Zgodnie wszak z utrwalonym w judykaturze poglądem, pomimo tego, że osoba otrzymująca świadczenie nie może swobodnie dysponować tą częścią świadczenia, która jest pobierana przez płatnika tytułem zaliczki na podatek dochodowy, to i tak jest to jej korzyść i część wypłaconego świadczenia. Z tego też powodu w orzecznictwie sądów, na gruncie spraw emerytalno-rentowych, od lat konsekwentnie przyjmuje się, że nienależnie pobrane świadczenie podlega zwrotowi w kwocie brutto (por. uchwała SN z dnia 26.04.1994 r., sygn. akt: II UZP 9/94 oraz wyrok SN z dnia 17.04.2009 r., sygn. akt: I UK 333/08). Zwrot na rzecz podmiotu będącego płatnikiem nienależnie pobranego świadczenia w kwocie brutto umożliwia natomiast podatnikowi ubieganie się o zwrot nadpłaconego podatku dochodowego (zob. Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w wyroku z dnia 30.10.2012 r., sygn. akt: III AUa 752/12). Poglądy te zachowują swoją aktualność również na gruncie rozliczeń z prawodawcą (zob. m.in. pismo z dnia 9 stycznia 2023 r. Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej [...]) Zarzut

podniesiony w punkcie 2d apelacji nie mógł okazać się skuteczny już choćby tylko ze względu na treść przepisu art. 455a k.p.k. Przede wszystkim jednak wbrew temu, co twierdzi skarżący, sąd *meriti* wskazał, dlaczego nie uznał za wiarygodne wyjaśnień oskarżonego odnośnie czynu przypisanego mu w punkcie 2 wyroku tego sądu (zob. s. 11 – 12 uzasadnienia zaskarżonego wyroku).

Na zakończenie należy jeszcze wskazać, że w trakcie rozprawy apelacyjnej oskarżyciel publiczny, obrońca oraz oskarżony oświadczyli, iż „żadnych wniosków formalnych, w tym co do składu sądu, nie zgłaszają” (art. 62 akt sprawy). Skład sądu zaś nie znalazł racji, aby z urzędu uznać, iż aktualizuje się w niniejszej sprawie podstawa wyłączenia sędziego czy to z art. 40 k.p.k. czy też z art. 41 k.p.k. W tym kontekście należy odwołać się także do wiążącego charakteru wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20 stwierdzającego, że uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, jest niezgodna z:

1. art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji RP
2. art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej,
3. art. 6 ust. 1 EKPCz.

Mając na uwadze treść powyższego wyroku Trybunału Konstytucyjnego trzeba podkreślić, iż art. 8 ust. 1 Konstytucji RP stanowi, że *konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej*. Z kolei w świetle art. 190 ust. 1 Konstytucji RP *orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne*. Wobec tego żaden sąd nie jest uprawniony do prowadzenia postępowania zmierzającego do wzruszenia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, jak też samodzielnego podważania obowiązania wyroku tego Trybunału. Skoro tak, prezentowana niekiedy w orzecznictwie (zob. np. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2023 r., sygn. akt III KK 435/22) koncepcja „braku wiążącego charakteru” wskazanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego musiałaby się opierać na – niemającej jednoznacznego osadzenia w prawie pozytywnym i ujmowanej m.in. z tego powodu niekiedy jako osobiwa - konstrukcji *sententia non existens*. W judykaturze wyrażony został trafny i obszernie

umotywowany pogląd, że „orzeczenie sądu prawnie nie istnieje, gdy w orzeczeniu brak jest tego rodzaju elementów czy warunków, które według ustawy procesowej nadają mu charakter i skutki orzeczenia sądowego (...); nie sposób uznać, by udział w wydaniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, dwóch sędziów TK, których status jest kwestionowany, był tego rodzaju wadą prawną, która pozwala na sięgnięcie do konstrukcji *sententia non existens*. Nie można również podzielić tezy, iż w sprawie U 2/20 Trybunał Konstytucyjny orzekł poza swoimi kompetencjami ustawowymi” (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2021 r., IV KO 86/21). W treści uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2021 r., IV KO 86/21 zasadnie nie dopatrzono się tego rodzaju „okoliczności nadzwyczajnych” (odwoływano się do tej formuły w uzasadnieniach postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2021 r., V KZ 47/21), które mogłyby podważyć konieczność respektowania w odniesieniu do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, wskazań art. 190 ust. 1 Konstytucji RP (zob. też uzasadnienie zdania odrębnego sędziego Sądu Najwyższego Dariusza Kali do uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2023 r., sygn. akt III KK 435/22).

W konsekwencji należy uznać, że Sąd Najwyższy orzekający w niniejszej sprawie, w świetle treści art. 190 ust. 1 Konstytucji RP, nie był związany uchwałą składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20.

Kierując się powyższą argumentacją, Sąd Najwyższy utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 626 § 1 k.p.k., art. 636 § 2 k.p.k. oraz art. 8 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 123).

(M.K.)

[as]

